

ELAZIĞ CUMHURİYET SENATÖRÜ CELAL ERTUĞ'UN SENATO'DA ELAZIĞ'A YAPTIĞI KATKILAR

Yrd. Doç. Dr. Savaş SERTEL*

Giriş

16 yıl senatörlük ve dört yıla yakın milletvekilliği yapan Sağlık eski Bakanı Celal Ertuğ hemşerileri olan Elazığlılar tarafından çok sevilmiştir. Ertuğ'u her vesile ile desteklemişlerdir. Ertuğ da Elazığlıların bu sevgisini ve vefasını asla unutmamış, her vesile ile dile getirmiştir. Ancak günümüzde Celal Ertuğ genç kuşaklar tarafından tanınmamaktadır. Bu bildiri Celal Ertuğ'un kişiliğini ve Elazığ'a olan katkılarını gösterebilmek ve genç nesillerin onu tanıması amacıyla yazılmıştır.

Aslen Elazığ merkeze bağlı Akçakiraz(Perçenç) köyünden¹ olan Celalettin Bedri Ertuğ, babasının vazifesi dolayısıyla 1913 yılında Erzincan'da dünyaya gelmiştir. Babası General Mustafa Sabri Ertuğ, annesi Refika hanımdır.² İlköğrenimine Erzincan'da, orta öğrenimini İstanbul'da yaparak, 1931'de İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirmiş ve askeri öğrenci olarak İstanbul Tıp Fakültesine girmiştir. 19 Temmuz 1937'de Tabip Teğmen rütbesiyle mezun olarak staj için Gülhane Askeri Tıp Hastanesinde görevlendirilmiştir. 19 Temmuz 1938'de Üsteğmen olmuştur. Kıta stajını Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayında yaptıktan sonra bir süre Ankara Hastanesi ve 8. Tümen Sıhhiye Bölüğünde görevlendirilmiştir. 14 Ağustos 1940'ta Gülhane Hastanesi İç Hastalıkları Kliniğinde asistanlığa başlamıştır. 30 Ağustos 1940'ta Yüzbaşı olmuştur. 15 Ağustos 1943'te uzmanlık eğitimini tamamlayarak Milli Savunma Bakanlığı Sağlık Dairesi 2. Şubeye atanmıştır. 9 Ağustos 1946'da Gülhane Hastanesi İç Hastalıkları Kliniği Başasistanı olmuştur. 30 Ağustos 1947'de

* Yrd. Doç. Dr. Tunceli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, savassertel@mynet.com

¹ Köyün eşrafından Yüzbaşigiller ailesine mensuptur. Bu lakap büyük dedesi Yüzbaşı Halil'den gelmektedir. Aile Halil'den önce(1800'lü yıllarda) Bayraktargiller olarak bilinmiştir. Bayraktargiller lakabı Halil'in Osmanlı ordusunda Alay Bayraktarı olan Bayraktar Mustafa'dan gelmektedir. Bu aile Kafkasya'dan göç etmiştir. Bayraktargiller Ermeni ortaklarıyla Elazığ'da ipek üretimi yapmışlardır. Celal Ertuğ'un babası General Mustafa Sabri Bey 1934 yılında soyadı kanunu çıkınca Bayraktar'ın arı Türkçesi olan Ertuğ'u soyadı olarak almıştır. Celal Ertuğ, *Harputlu Yüzbaşı Halil ve Anılarım*, Kastaş Yayınevi, İstanbul 2002, s. 7-10, 155, 259.

² Celal Ertuğ'un annesi Haputlu emekli Kolağası Süleyman Efendinin kızı Ayşe Hanımdır. Subay olan babası Mustafa Sabri Bey, Erzincan'daki çatışma ortamından dolayı ailesini Harput'a babasını yanına göndermiştir. Ciğerlerinden rahatsız olan Ayşe Hanım yolda vefat etmiştir. Bunun üzerine babası Mustafa Sabri Bey oğlunun üvey anne sıkıntısı yaşamaması için baldızı ve aynı zamanda dayısı kızı olan Refika Hanımla evlenmiştir. Teyzesi Refika Hanım nüfus kayıtlarına Celal'in annesi olarak geçmiştir. Annesi vefat ettiğinde Celal Ertuğ bir yaşındadır. Celal Ertuğ, *Harputlu Yüzbaşı Halil ve Anılarım*, s. 184-187.

Binbaşılığa terfi etmiştir. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinde doçentlik sınavına girerek doçent olmuştur. ABD, İngiltere ve Fransa'da mesleki incelemelerde bulunmuştur. 1 Mayıs 1950'de Mevki Hastanesi İç Hastalıkları Uzmanlığına atanmıştır. 19 Temmuz 1950'de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde çalışmaya başlamıştır.³ 1951-1953 yılları arasında ABD'de Columbia ve Duke Üniversiteleri Göğüs Hastalıkları Kliniğinde Kardiy-Pulmoner hastalıkları üzerinde çalışma ve araştırmalar yapmıştır.⁴ 26 Nisan 1954'te ordudan istifa etmiştir. 1955 yılında Profesör olmuştur. Menderes dönemi ve Milli Birlik Komitesi döneminde Başbakanlık doktorluğu yapmıştır. 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra kurulan Milli Birlik Komitesi 28 Ekim 1960'ta kabul edilen 114 Sayılı Kanunla bir kısım öğretim üyesini görevinden uzaklaştırmıştır. Ertuğ'da görevden uzaklaştırılan öğretim üyelerinden olmuştur. 28 Nisan 1961'de Ankara Sanatoryumu Göğüs Hastalıkları Uzmanlığına atanmıştır. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi, Amerikan Göğüs Hastalıkları Koleji Türkiye Regenti, Japon Göğüs Hastalıkları Koleji Üyesi ve Londra Üniversitesi Misafir Öğretim Üyesi olarak görev yapmıştır.

15 Ekim 1961 tarihinde yapılan seçime girerek Adalet Partisi Elazığ Senatörü olarak senatoya katılmıştır. AP'nin kurucuları arasında yer almış ve bu partide genel başkan yardımcılığı da yapmıştır. 5 Haziran 1966'da yapılan üçte bir yenileme seçiminde tekrar seçilerek 12 Ekim 1975'te yapılan üçte bir yenileme seçimine kadar Elazığ Senatörü olarak görev yapmıştır.⁵ 14 Aralık 1971'de AP'den istifa ederek bir süre bağımsız kalmıştır. CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in ısrarlı talebi üzerine 15 Ocak 1974'te ise CHP'ye katılmıştır.⁶ 12 Ekim 1975'ten sonra senato dışında kalan Bedri Ertuğ, 5 Haziran 1977'de yapılan genel seçimlerde CHP Elazığ Milletvekili olarak TBMM'ye girmiştir. Hükümeti kurmakla görevlendirilen Bülent Ecevit'in 21 Haziran 1977'de onaylanan kabinesinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı olmuştur.⁷ Ancak kabinenin mecliste güvenoyu alamaması üzerine yeni hükümetin kurulduğu 21 Temmuz 1977'de bakanlık görevi sona ermiştir. 12 Eylül 1980 darbesi ile milletvekilliği de son bulmuştur. 1982 anayasasının geçici dördüncü maddesi hükmünce beş yıl siyaset yapması yasaklanmıştır. Bu dönemde İstanbul'da serbest doktorluk yapmıştır. 6 Eylül 1987'de siyaset yasağı kalkmıştır. Yurtiçi ve yurtdışında yaptığı incelemeler sonucunda alternatif olabileceği düşüncesi ile

³ Fahri Çoker, *Türk Parlamento Tarihi(Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri)*, C. I(1961-1965), s. 205-206.

⁴ *TBMM Albümü 1920-2010*, C. II, Gökçe Ofset Matbaacılık, Ankara 2010, s.1046.

⁵ 16 yıl aralıksız senatörlük yapmıştır.

⁶ Fahri Çoker, *Türk Parlamento Tarihi(Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri)*, C. I(1961-1965), s. 206.

⁷ Bedri Ertuğ, 40. Hükümet'te Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı olmuştur. Elazığ politik hayatı adına en önemli gelişmelerden biri bu olmuştur. Çünkü Elazığ siyasi hayatta çok önemsenen bir il olmamıştır. Bundan dolayı çok sınırlı sayıda milletvekili bakan olabilmıştır. Elazığ Milletvekili, Cumhuriyet Senatörü ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Celalettin Bedri Ertuğ'un mesleki, sosyal ve siyasi hayatı hep başarılarla dolu olmuştur. Ertuğ her zaman aktif ve lider olmuştur.

52 arkadaşı ile birlikte Yeşiller Partisi'ni kurmuş ve Genel Başkanlığa seçilmiştir.

Siyasete Atılması ve Senatörlüğü

Celal Ertuğ, Ekim 1961 yılında yapılan Cumhuriyet Senatosu'na Adalet Partisinden Elazığ Senatörü olarak katılmıştır. Ertuğ, görev yaptığı dönemlerde mecliste ve parlamentoda çeşitli komisyonlarda da görev almıştır. Ertuğ'un görev aldığı komisyonlar şunlardır: Cumhuriyet Senatosu Sosyal İşler ve Millî Eğitim Komisyonları Başkanlığı, Avrupa Konseyi İstişari Meclisi Türk Grubu Üyesi, Avrupa Konseyi Türk Parlamento Heyeti Başkanlığı, Sosyal İşler ve Kültür Komisyonları üyesi ve Başkan Yardımcılığı, Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Komisyonu üyeliği. Ayrıca üniversitelerin verimini artırmak ve sıkıntılarına çare bulmak için neler yapılabileceğini tayin ve tespit amacıyla verdiği araştırma önergesi kabul edilince oluşturulan komisyonda da görev almıştır.⁸

Bedri Ertuğ, TBMM ve Cumhuriyet Senatosu'nda toplam 166 defa konuşma yapmıştır. 16 sözlü, 7 yazılı önerge vermiştir.⁹ Bu çok yüksek bir orandır. Pek çok milletvekili toplamda on defa bile söz almadan siyasi hayatını tamamlamıştır. Ertuğ, Parlamentonun en aktif simalarından biri olmuştur. Ertuğ meclisteki bu söz haklarında ülke geneli ile ilgili konuşmalar yaptığı gibi Elazığ hakkında da söz almıştır. Özellikle Elazığ'da yapılan veya yapılmayan yatırımlardan, aksaklıklardan, bahsederek Elazığ'ın sorunlarını çözmek için büyük çaba harcamıştır. Bu amaçla bakanlıklara çeşitli soru önergeleri vermiştir. Elazığ'a yapılmayan kamu yatırımları konusunda bakanlarla tartışmış ve yatırımların neden aksadığını sormuştur. Bakanların verdiği cevaplardan tatmin olmadığı zamanlar onlarla tartışmalara da girmiştir.

Celal Ertuğ, 1965 yılında yapılan senato başkanlığı seçiminde aday olmuştur. Seçimin 30. Turunda Enver Aka 49, Celal Ertuğ 40 ve Suat Hayri Ürgüplü 6 oy almıştır.¹⁰ Seçimin 36. turunda da bir sonuç alınamayınca Ertuğ kürsüye gelerek bir konuşma yaparak adaylıktan çekilmiştir.¹¹ 1966 yılında Elazığ Cumhuriyet Senatörleri Celal Ertuğ ve Rasim Giray'ın da içinde bulunduğu grup senato üçte bir yenileme seçimlerinde kurada çıkmıştır.¹² Böylece Celal Ertuğ 1966 yılında yapılacak olan Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme

⁸ TBMM Albümü 1920-2010, C. II, Gökçe Ofset Matbaacılık, Ankara 2010, s.1046; Fahri Çoker, *Türk Parlamento Tarihi (Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri)*, C. I (1961-1965), s. 206.

⁹ Fahri Çoker, *Türk Parlamento Tarihi (Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri)*, C. I (1961-1965), s. 206.

¹⁰ *Milliyet*, 20 Kasım 1965.

¹¹ *Milliyet*, 26 Kasım 1965; *Cumhuriyet*, 1 Aralık 1965.

¹² *Milliyet*, 31 Mart 1966.

seçimlerine katılmış ve Haziran 1966 tarihinde yapılan seçimlerde Elazığ Senatörü olarak tekrar seçilmiştir.¹³

Senatoda Elazığ'la İlgili Faaliyetleri

AP Elazığ Senatörü Celal Ertuğ, 6 Şubat 1962'deki meclis oturumunda söz alarak Milli Eğitim Bakanı Hilmi İncesulu'ya Elazığ'da açılması düşünülen teknik okulun son durumunun ne olduğunu sormuştur. Bakan soruyu şöyle cevaplamıştır: *"Efendim, daha evvelki karşılıklı konuşmalarımızda da arz ettim. Elâzığ'da bir Teknik Okul kurulmasında bina müsabakası yapılmıştır. Bu yıl inşaata geçilecektir. Bir an evvel derse başlanması lüzumuna işaret ettiler. Bu hususta yetkili bütün arkadaşlarla temas ettim. Bilhassa öğretim kadrosunu tamamlama imkânı bulunursa binası iki senede tamamlanır, okul da açılır. Yalnız bu bir imkân meselesidir. Karşılıklı konuşmamda da bunu arz etmiştim."*¹⁴ Bakanın cevabı tatmin edici değildir. Bu cevaba göre Elazığ'da açılması düşünülen teknik okulun sürüncemede kalma olasılığı fazladır.

17 Kasım 1966'da Keban Barajı nedeniyle iskân edilen aileler konusunda İmar ve İskân, Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Köy İşleri bakanlarına dört soru sormuştur.¹⁵ Bakanlar soruları cevaplandırmıştır.¹⁶ Ancak Ertuğ bu cevaplardan tatmin olmamıştır. Bu konuda yaptığı açıklamada ilgili bakanlara bu soruları 7-8 ay önce sorduğunu, bakanların yaptığı hazırlıklardan sonra bu cevapları verdiklerini ve kendilerine teşekkür ettiğini, yılda 6 milyar Kw enerji

¹³ Ertuğ bu görevi 1975 yılında yapılan üçte bir yenileme kurasına kadar aralıksız sürdürecektir. *Milliyet*, 6 Haziran 1966.

¹⁴ *Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi*, Cilt II, Birleşim XXXII, s. 222.

¹⁵ Ertuğ'un soruları şunlardır: **1.** Keban Barajı İnşaatı sebebi ile su altında kalan köylerin istimlak bedellerinin ödeme şekli nasıl olacaktır? Bu konudaki hazırlıklar ne şekilde plân ve programa bağlanmıştır? (Enerji Bk.) **2.** Su altında kalmayan toprakların sulama plânı ne şekilde düşünülmüyor? (Enerji Bk.) **3.** Köylerden su altında kalacak köylerin iskânı hususunda hazırlanan plân program nedir? (İ. İskân Bakanlığı). Arazisi istimlake maruz kalacak köylerin halkının barındırılmaları için ne gibi tedbirler düşünülmektedir? (İmar Bk.) **4.** Yeni teşekkül edecek köyler konusunda, ya da kısmen su altında kalan köylerin yol, okul, su gibi hizmetleri konusunda Köy İşleri Bakanlığınca ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?

¹⁶ İlk olarak İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşeoğlu cevap vermiştir. Menteşeoğlu, Keban Barajı'nın Ortadoğu'nun en büyük barajı olduğunu, 18.815 nüfusu barındıran arazinin su altında kalacağını, Keban projesi ile ilgili bir anket ve bir de Keban Barajının Ortaya Koyduğu Sorunlar adlı rapor hazırladıklarını, bu çalışmaların 1966'da tamamlanarak Bakanlıklararası Keban Koordinasyon Kurulu'na intikla ettirileceğini ve kurulun kararına göre hareket edileceğini söylemiştir. İkinci olarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı İbrahim Deriner söz alarak havuz alanındaki yedi köyün arazisinin istimlak edileceğini, kadastr haritalarının alındığını, istimlak sınırlarının tespit edildiğini, çalışmaların devam ettiğini ve istimlak için gerekli paranın bütçeye konduğunu, Keban barajı ile 150 bin dekar arazinin sulanacağını, ikinci beş yıllık planın başından itibaren bu projenin hayata geçirileceğini, ucuz ve bol enerjinin Keban civarındaki yeraltı servetlerinin değerlendirileceğini (Demir, krom, bakır) söylemiştir. Köy İşleri Bakanı Sabit Osman Avcı ise kısmen su altında kalacak köylerin yol yapımı için gerekli paranın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na devredileceğini, içme suyu isale hattında bir arıza olduğunda bu arızanın giderileceğini, tamamen su altında kalacak köylerin yeniden kurulacakları yerlerin tespit edilemediğini, bundan dolayı buralarda yol, içme suyu ve okul çalışmalarının yapılamadığını söylemiştir. *Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi*, C. XXXVII, B. VI, Toplantı VI, s. 174-175.

sağlayacak olan Keban Barajı'nın Elazığ'a yarar sağlamak yerine zarar verdiğini, Elazığ'ın en mümbit ovası olan Uluova'nın en mümbit kısımlarının sular altında kalacağını, bölgedeki şeker fabrikasının da sular altında kalacağını, fabrikanın başka bir yere nakledileceğini, bölgede tarımla geçinen 95 köy halkının istimlak edilecek arazilere karşılık verilecek ufak bir para ile ne yapacaklarını şaşıracaklarını, bu durumun şehri ikinci bir tehlike olan gecekondular sorunu ile karşı karşıya bırakacağını, köylerin yakında boşalmaya başlayacağını, yeni yapılacak köylerdeki okul, yol ve içme suyu projelerinin bir an önce başlaması gerektiğini, bu amaçla bundan sonra her gün bakanlıklarının eşğini aşındıracağını söyleyerek ilgili bakanlara teşekkür etmiştir.¹⁷

30 Eylül 1968'de senatoda yapılan görüşmelerde 24 Eylül 1968'de meydana gelen deprem hakkında söz almıştır.¹⁸ Deprem sırasında seçim bölgesi olan Elazığ'da olduğunu belirten Ertuğ, depremde bir vatandaşımızın vefat ettiğini, 17 vatandaşımızın da yaralandığını, bu büyük felaket bu şekilde atlatıldığı için şükredilmesi gerektiğini, Bingöl'ün Kiğı ilçesinde 1.222 evin tamamen yıkıldığını, 2.500 evde ise orta derecede hasar olduğunu, Elazığ'ın Karakoçan ilçesinin Çan nahiyesinde 275 evin tamamen yıkıldığını ve 753 evin ise orta derecede hasar gördüğünü, afetin dördüncü günü yetkililerin geldiğini, bölgeye gelen İmar ve İskân Bakanı ile beraber afet bölgesini gezdiklerini dile getirerek bölgede yapılan çalışmalar hakkında bilgiler vermiştir.¹⁹

1 Şubat 1969'da Milli Eğitim bütçe kanunu görüşmeleri sırasında söz alarak Elazığ'daki yüksek teknik okulun öğretimin sıkıntısı yaşadığını, buranın işler hale getirilmesi için üniversitelerin öğretim üyesi ihtiyacına yardımcı olmasını istemiştir.²⁰ 5 Şubat 1969'da Milli Eğitim bütçe kanunu görüşmeleri sırasında söz alarak Keban baraj gölü altında kalacak olan sahadaki insanların iskânı hakkında konuşmuştur. İskân Genel Müdürlüğü anketine göre²¹ 1.099 ailenin göl çevresine iskân edilmek istediğini, 502 ailenin Urfa civarına, 58

¹⁷ *Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi*, C. XXXVII, B. VI, Toplantı VI, s. 176-177.

¹⁸ Deprem Elazığ'ın Karakoçan ilçesine bağlı 22 köyü ve Bingöl'ün Kiğı ilçesine bağlı 105 köyü etkilemiştir. *Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi*, C. XLVII, B. LXI, s. 424.

¹⁹ Ertuğ, bölgede bütün köyleri içine alan bir sağlık taraması yapıldığını, deprem bölgesindeki halka koruyucu aşılar yapıldığını, enfeksiyon ihtimalinin kontrol altına alındığını, yiyecek yardımına başlandığını, Bingöl'de 1.974, Elazığ'ın Çan nahiyesinde ise 778 çadır verildiğini, 17 ton gıda maddesi dağıtıldığını, harar gören evlerin tamiri için malzeme ve para yardımı yapıldığını, bölgede inşaat kontrol amirliği kurulduğunu, Emlak Kredi Bankası'nın ise kredi ve malzeme yardımı amacıyla Kiğı'da Emlak ve Kredi Bankası şubesi kurulduğunu, Kiğı'da prefabrik evlerden oluşan yeni bir kasaba oluşturulmak üzere teknik bürolar kurulduğunu, ileriki süreçte diğer deprem bölgelerinde olduğu gibi kalıcı konutlar yapılacağını bu vesileyle hükümet, silahlı kuvvetler ve Kızılay'a teşekkür ettiğini söylemiştir. *Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi*, C. XLVII, B. LXI, s. 423-424.

²⁰ *Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi*, C. LI, B. XXIX, s. 89.

²¹ Anketlerde göl çevresine, Urfa civarına, Muş civarına iskân edilme, Samsun-İskenderun hattının doğusunda iş isteme, Elazığ civarında sadece mesken isteme seçenekleri vardır.

ailenin Muş civarına iskan edilmek istediğini, 1.241 ailenin Samsun-İskenderun hattının doğusunda iş istediğini, 2.052 ailenin Elazığ civarında sadece mesken istediğini, toplamda 4.952 aile olduğunu, bölge halkının bazı olumsuz propagandanı dolayı endişeli olduğunu, Keban baraj gölü tamamlandığında 125 Km uzunluğunda ve 680 bin hektar genişliğinde arazinin tarım dışı kalmasının tarımla geçinen köylülerin başka geçim kaynağı arama problemini beraberinde getireceğini, Elazığ'da mesken isteyen 2.052 aile olmasına karşılık İmar-İskan Bakanlığı gecekondı önleme sahası içerisinde 750 aileye yer temin edilebileceğini, göl sahasında da çalışma yapılmasına rağmen ortada somut bir şey olmadığından dolayı halkın nereye gideceğiz akıbetimiz ne olacak endişesi içinde olduğunu, köylüleri yerleştirmek için gereken miktarda arazi alımının yapılmadığını, Köy İşleri Bakanlığı'nın bu iş için ayırdığı 2.5 milyon liranın yeterli gelmeyeceğini çünkü göl civarına yerleştirilecek 1.099 aileler için 50-60 bin dönüm arazi gerektiğini²² söyleyerek, nereye gideceği konusunda endişeli olan halkın endişelerini gidermek için Köy İşleri Bakanının kürsüden bir açıklamada bulunmasını istemiştir.²³

21 Nisan 1970'te Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sabit Osman Avcı'nın cevaplamaı için bir sözlü soru önergesi vermiştir.²⁴ Bakan, Ertuğ'un sorularını cevaplandırmıştır.²⁵ Ancak Ertuğ, bu verilen cevapları yetersiz bulmuş ve kendi mütalaalarını eklemiştir.²⁶

²² Arazilerin bedeli 25 yıllık bir taksitle köylüden alınacaktır.

²³ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LI, B. XXXIII, s. 770-772.

²⁴ Ertuğ'un soruları şunlardır: 1. Keban gölü (Baraj) sahasına düşen arazi istimlakı için bedel takdiri yapılan yerlerde istihkaklar ne zaman, ne şekilde ödenecektir? 2. İstimlak muamelesi gören köylerdeki evlerden bazıları tamire muhtaç haldedir. Hatta yıkılma tehlikesi göstermektedir. Bu evlerde barınan vatandaşlar tamir masraflarını göze alamamaktadırlar. Onarım yapıldığı takdirde masrafların ödenip ödenilmeyeceğinin açıklanması? 3. Toprağı istimlak edilen, iskâna tabi tutulacak vatandaşlar hakkında neler düşünülmektedir?

²⁵ Bakanın cevabı şu şekildedir: "Birinci Sorunun cevabı: Keban Barajı Gölü sahasında kalacak arazilerin bedel takdiri işlemleri umumiyetle tamamlanmıştır. Bu arazilerden 725 kotu altında kalanlara takdir olunan bedeller, geçmiş malî yıllarda ödenmiştir. 1970, 1971 ve 1972 malî yıllarında temin edilecek ödenekler barajda su yükselmesine paralel şekilde 725 ilâ 845 kotu arasındaki arazilere tahsis edilecektir. Bu maksatla 1970 bütçesine 240 milyon lira ödenek teklif olunmuştur. İkinci sorunun cevabı: 6830 sayılı istimlak Kanununun 25 nci maddesinde istimlak muameleleri 13 ncü madde gereğince yapılan tebligat ile cereyana başlar, tebliğ tarihinden itibaren gayrimenkul sahibinin istimlakî kararlaştırılan gayrimenkullerde yeni inşaat veya zeriyyat yapmak veya mevcut inşaatı I esaslî tadilat vücuda getirmek gi'bi hakları takyidedilir. Ancak, bu takyidler tebliğ tarihinden itibaren bir seneden fazla devam edemez. Bu müddet içinde istimlak muamelesi ikmal veya istimlak bedeli tediye edilmezse yukarıda yazılı takyidler ortadan kalkar. Bundan sonra yapılanların değeri istimlak bedelinin tâyininde yeniden nazara alınır, hükmü muvacehesinde 13 ncü madde gereğince ilgiliye her hangi bir tebligat yapılmamış ise her türlü tamirat yapılabileceği gibi yapılan masrafların bedel takdiri ile yeniden nazara alınacağı da kanunidir, tabiidir. Üçüncü sorunun cevabını arz ediyorum: Toprağı istimlak edilenler, Elâzığ, Erzincan, Malatya, Tunceli ve Diyarbakır illeri dâhilinde iskân edileceklerdir. Bu maksatla Köy İşleri Bakanlığı Toprak ve iskân işleri Genel Müdürlüğü tarafından arazi satın alma ilânları yapılmış ve arazi satış teklifleri incelenerek şartnameye uygun tekliflerdeki arazilerin tarıma elverişliliği etüdlerine başlanmıştır. Ayrıca, şartnameye uymıyan bâzı satış tekliflerini tekemmülü için üç aylık bir müddet de tanınmış 'bulunmaktadır. Yapılan ön proje çalışmalarına göre tarımsal iskânının malî portesi 34 112 000 TL dir. Bundan ayrı olarak 1969 yılında alınan kesin

Ertuğ, Keban Barajı'nın yarattığı sorunlarla uğraşan Elazığlı hemşerilerinin sorunlarının çözülebilmesi için gelen heyetlerle bakanlıklara ve başbakanlığa çıkarak ödenek istemiş ve çözüm yolları aramıştır.²⁷

31 Ocak 1971'de Milli Eğitim bütçesi münasebetiyle yapılan oturumda söz alarak Ankara Üniversitesi'nin Elazığ'da açtığı ve Veteriner Fakültesinin bu yıl hizmete başladığını, bu fakültenin doğudaki hayvancılığın gelişmesine çok büyük katkı yapacağını, bu vesileyle Ankara Üniversitesine ve bu üniversitenin Veteriner Fakültesine, bu fakülteden Elazığ'a öğretim yapmak üzere giden öğretim üyelerine teşekkür etmiştir.²⁸

14 Aralık 1972'de Elektrik Kurumunun Elâzığ iline verilen elektrik enerjisine ilişkin mukaveleyi feshetmesi halinde doğacak sakıncalar konusunda senatoda gündem dışı bir demec vermiştir.²⁹

talep ve taahhütnamelere göre, 1980 ailenin Elâzığ'da şehirselskânâna tabi tutulmaları öngörülmüş bulunmaktadır. Bu maksatla İmar ve iskân Bakanlığınca Elâzığ civarında bir yerleşim yeri tesbit edilmiştir. Bu iskân sahasının harita alım işlerine ait arazi çalışmaları tamamlanmıştır, inşa edilecek konutlar ve alt yapı tesislerine ait projeler en kısa zamanda hazırlanmak üzeredir. Şehirselskânın malî portesi 78 140 000 TL dir. İlâveten kesin talep ve taahhütnamelere göre 1 325 ailenin kamu sektöründe istihdamları programlaştırılmıştır. Sonuç olarak şu hususu arz edeyim, Keban Barajının inşasına başlanmakla beraber, bir Keban Koordinasyon Kurulu kurulmuş, ayrıca Keban Koordinasyon Kuruluna bağlı olarak vazife gören Keban icra Komitesi teşkil olunmuştur, istimlâk işlerini yürüten icra Komitesidir. Hükümet olarak arz ederim ki, Keban Barajının inşaatına paralel olarak, bedeli ödenmeden hiçbir vatandaş arazisinden ve evinden çıkarılmadığı gibi, bundan sonra da göl su tutmaya başladığı anda istimlâk bedeli ödenmemiş bir tek arazi parçası olmayacaktır. Saygıyla arz ederim.” Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LVII, B. LXII, T. IX, s. 743-744.

²⁶ Ertuğ, Bakanın verdiği cevapların bundan önce verilen cevaplardan farklı olmadığını, Elazığ'ın en mümbit topraklarının 120 Km uzunluğundaki bir gölün altında kaldığını, 725 kot altındaki bölgede ödenen paranın 35 milyon lira civarında olduğunu, istimlake tabi olan arazinin 3-4 önceki fiyatla 700-800 milyon lira tutarında olduğunu, köylülerin parasını alamadığını, buna karşın arazilerin sürekli değer kazandığını, köylülerin parasının çarçur edilmemesi ve ileride bir takım endüstri yatırımlarına hissedar olabilmesi için Keban Holding namıyla bir sermaye teşekkülü kurduklarını(“kurduk” demiştir.), ancak köylülere para ödenmediğinden ne yapacaklarını bilemediklerini, Elazığ'da iskan edilecek aileler için gecekonduyu önleme projesinde 100 aileyi barındırabilecek kesin arazi temini yapıldığını, bakanın gelecek süreçte daha olumlu haberler vermesi durumunda bölge halkının refaha kavuşacağını söylemiştir. Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LVII, B. LXII, T. IX, s. 744-745.

²⁷ Keban ilçe merkezinden geçen bir kilometrelik bir yolun asfaltlanması için heyetler yıllarca Ertuğ'la birlikte Başbakan Süleyman Demirel'e çıkmış ancak bir sonuç alınamamıştır. Demirel'in tabiri ile “Keban Barajı'na 4 milyar harcayan devlet” Kebanlılardan iki milyonu esirgemiştir. Demirel Keban Barajı açılışı sırasında bir kilometrelik yol asfaltı isteyen Kebanlılara”Yahu Keban Barajı'na 4 milyar harcayan devlet sizden iki milyonu mu esirgeyecek? O yol yapılacaktır.” demiştir. Celal Ertuğ, Çözüksüz Demokrasi, Bilgi Yayınevi, Ankara 1997, s. 184.

²⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LXIII, B. XXXIII, s. 648.

²⁹ Ertuğ'un demeci şöyledir: “Sayın Başkan, muhterem senatörler; Türkiye Elektrik Kurumu Genel Müdürlüğü günden Elâzığ Belediye Başkanlığına yazılmış bir yazı bize intikal etmiş bulunmaktadır. Bu yazıya göre denilmektedir ki, “Aramızda akdedilen ve 1972 yılı sonuna kadar Mer'i olan 2.3.1959 tarihli Elektrik Satış Sözleşmesinin aynı şartlarla 1973 yılı için temdidini, bölgenin

6 Mayıs 1974'te Millî Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler ve İktisadî ve Ticarî İlimler akademileri 1970 bütçeleri münasebetiyle yapılan oturumda CHP grubu adına söz alan Ertuğ, Ankara Üniversitesinin yardım ve öncülüğü ile Elâzığ'da tamamen gelişmiş bir halde hizmet yapan Veteriner Fakültesini de içine alan Elâzığ Fırat Üniversitesi ile Samsun'da 19 Mayıs, Bursa'da Bursa, Konya'da, Selçuk Üniversitesi adlı birer üniversite kurulmasını öngören 4 tane üniversite kurulmasının hakkındaki I kanun tasarısı Devlet Planlama Teşkilâtından ve Yüksek Öğrenim Kurumundan geçirilerek 26 Nisan 1974'te Başbakanlığa sevk edildiğini söylemiştir.³⁰

28 Ocak 1975'te Elâzığ Üyesi Celâl Ertuğ, Keban Barajı sahasındaki istimplâk bedellerinin ödenmesindeki gecikme 45 bin nüfusu ilgilendirdiği cihetle, yakında su basacak olan bu bölgeler hakkında vatandaşların üreticilikten ayrılıp, yoksul duruma düşmemesinin teminine dair gündem dışı bir demeç

içinde bulunduğu enerji sıkışıklığı nedenleriyle mümkün olamayacaktır. Bu itibarla, Sözleşmenin feshi zarureti Sözleşmenin 3. maddesi gereğince bilgilerinize sunarız. Bölgenin toplam elektrik enerji ihtiyacı ve enerji imkânları göz önünde bulundurularak, 1973 yılında Belediyemize tahsis edebileceğimiz takat miktarı esas alınarak yeniden hazırlanacak elektrik satışı sözleşmesi imza edilmek üzere bilâhara gönderilecektir.” Sayın senatörler söz konusu edilen elektrik, Elâzığ'daki Hazer Gölünden üretilen hidrolik elektrik. Son zamanlarda ihtiyaca kâfi gelmediği için, ikinci bir şüt yapılarak bu üretim miktarı çoğaltılmıştır. Elâzığ'ın tamamen mahallî imkânlarından üretilen bu elektrik enerjisi, Elâzığ'ın ihtiyaçlarına tahsis edilmesi gerekirken, civar vilâyetlere de verilmektedir. Meselâ, birtakım termik santralleri olan, başka imkânlarla elektrik üreten komşu vilâyetlere de buradan enerji verilmektedir. Civar vilâyetlerde termik ve diğer imkânlardan istihsal edilen elektrik enerjisi olmasına rağmen, tamamen Elâzığ'ın Hazer Gölünün suyunun azalmasına vabeste olmak şartıyla, bu gölden elde edilen ve ilk önce mahallinde öncelikle harcanması lâzım gelen elektrik enerjisi civar vilâyetlere de verilmektedir. Şimdi muhterem arkadaşlarım, Keban inşaatı dolay isiyile Elâzığ'da büyük bir nüfus hareketi vardır. 100 küsur köy su altında kaldığı için, 30 bin kadar nüfus yer değiştirmek ve bunların pek çoğu da Elâzığ'a göç etmek durumundadırlar. Bu vesileyle, bilhassa istimplâk bedelleriyle teşekkül eden fondan halka açık birtakım sinâî tesisler de kurulmuştur. Netekim, plâstik boru fabrikası, demir-çelik fabrikası ve beton direk fabrikası gibi bazı sinâî tesisler işlemektedir. Muhterem arkadaşlarım, Elâzığ'ın ekonomik hayatına büyük etkisi olan baraj istimplâkleri ve barajın su ile kaplanan sahası dolayısıyla kaybedilen tarım alanı dikkate alınır; Elâzığlıların sanayide hayatlarını kazanmaları ve yerleşme imkânları için şehirde yaşamaları gibi bir zaruret ortaya çıkmıştır. Bu zaruret elbette ki ilk önce aydınlatmada, enerjide elektrik ihtiyacını çoğaltıyor. Bu durum ortada dururken, tutup Elâzığ'ın imkânlarından istifadeyle istihsal edilen elektriğin, büyük ölçüde civar vilâyetlere satılması ve Elâzığ'ı da elektrikten mahrum bırakmaları kararı asla doğru karşılanmamıştır. Elâzığ hakkında haklı olarak büyük bir tepkiye sebep olan bu durum üzerinde Sayın Enerji Bakanlığının ve TEK Kurumunun dikkatle durmasını ve Elâzığ'ın muhtaç olduğu enerji ve aydınlatma elektriğini ki bugün şehir karanlıktır, aydınlatmaya dahi kâfi gelmemektedir, ihtiyacı cevaplandıracak şekilde yeni mukavele yapmaya ve eski mukaveleyi feshetme sebebini de bertaraf eylemeye davet eder, beni dinlediğiniz için de teşekkürlerimi sunarım.” Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. VII, B. XII, s. 378-379. Ertuğ'un bu cevabı bu dönemde hükümetlerin Elâzığ'a bakış açısını da göstermektedir. Ertuğ, Elâzığ'ın uğradığı bu büyük haksızlığı senatoda gündeme getirerek ilgililer tarafından giderilmesini sağlamaya çalışarak şehrine katkıda bulunmuştur. Demokrat Parti sonrasında hükümetler Elâzığ'a gerekli yatırımları yapmamıştır. Elektriği ve madenleri buradan çıkarmasına karşın ile yapılan yatırım çok azdır. Savaş Sertel, “Elâzığ'da Yapılan Kamu Yatırımları(1960-1980)”, 17 Kasım Atatürk'ün Elâzığ'a Gelişinin 77. Yıldönümü Anısına Tarihten Günümüze Elâzığ Kongresi, Elâzığ 17-19 Kasım 2014.

³⁰ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LVI, B. XXXVI, s. 558-559.

vermiştir. Elâzığ, Tunceli, Malatya ve Sivas illerine bağlı üç mahalle, 59 köy, 30 mezra ve 3 kom yerleşim merkezi olarak tamamen; 8 mahalle, 103 köy, 20 mezra ve 5 kom ise arazilerinin bir bölümü itibariyle su altında kaldığını, bütün rezervuar sahasında tapulu 59 bin parça kamulaştırılmakta olup, bu sahada toplam 5 710 aile konutu ve arazisi tamamen su altında kalan nüfus miktarı da 30 414 vatandaşın oluştuğunu, baraj arkasında biriken suyun meydana getirdiği göl 30 milyar 600 milyon metreküplük bir su hacmine sahip olduğunu ve tam rakam olarak 687.318 dönümlük bir yer kapladığını bu arazinin % 98'inin Elâzığ ili içerisinde olduğunu söylemiştir.³¹

Celal Ertuğ, 1975 yılında Elazığ'da yaşanan çatışma ortamının giderilmesi için senatoda bir konuşma yapmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı bütçe kanunu tasarısı münasebetiyle 9 Şubat 1975'te yapılan CHP grubu adına oturumda söz alan Ertuğ, tüm yurttaki olduğu gibi Elazığ'da da sağ-sol çatışmasının yaşandığını, özellikle Elazığ'daki orta dereceli okullarda ve mühendislik akademisinde yoğun olduğunu, Elazığ'ın her ilçesinde komando baskınları ve sağ-sol kavgaları sonucunda kanlı çatışmaların yaşandığını, Karakoçan ilçesindeki lisenin iki aydan beri kapalı olduğunu, 20'den fazla öğretmen olan okulun 11 öğretmenin başkaları okullara gönderildiğini, gönderilen öğretmenlerin çoğunun okuldaki öğrencileri şiddete teşvik ettiğini söyleyerek bu çatışmaların sonlandırılması için bütün siyasi teşekküllerin gereken çalışmalar

³¹ Ertuğ, demecini şöyle sürdürmüştür: Keban Barajı'nın Türk ekonomisi için ve vatandaşlarımızın ısıktaki ihtiyacı için, enerji ihtiyacı için vazgeçilmez büyük bir kaynak olduğunu ve insanlarda Elâzığ'da oturan vatandaşlar bu barajın birçok nimetlerine mazhar olduğu zannının uyandırığını oysaki Elâzığ halkının çok defa hazin durumlar içerisinde oradan Batıya doğru giden tellere bakmakla yetindiğini, 90 kadar köydeki arazinin tamamen ve 103 kadar köyde de araziler ve evler kısmen su altında kaldığını, 45 bini bulan bir nüfus bölümünün başka yerde yaşama, başka yerde hayatlarını kazanma gibi bir zorunlulukla karşı karşıya olduğunu, bu arazinin kamulaştırma işlemleri 1966'da başladığını ve o günkü değer ölçülerine göre kuru araziye 120 kuruş, sulu araziye de 350 kuruş bedel takdir edildiğini, aradan geçen bunca yıl içindeki fiyat farklarını ve geçimin pahalılaşması konusundaki farklar dikkate alınırsa, bu vatandaşların bedel tezyidi davalarını açmalarının haklı olduğunu kabul edilmesi gerektiğini, 1966'da bedel takdiri yapılan bu araziye bugüne kadar ödenen para miktarı ancak % 50 oranında olduğunu, istimlak bedellerini bölük pörçük yarisını alan köylü vatandaşlarımızın 5.711 aile olduğunu ve bu çoğunluktaki vatandaşın ortalama istimlak bedellerinin de 50 ilâ 60 bin lira arasında olduğunu, 40 ilâ 50 bin vatandaşın üreticilikten tamamen tüketici ve yoksul insan haline sevk edilmesinin, bir yatırım politikası olduğunu ve bu duruma düşen pek çok köylüye Elâzığ civarında gecekondu sığınmakta ve Elâzığ civarını işsiz, yoksul ve başı önüne eğik vatandaşlar kapladığını, gecekondu sorununa yabancı olan Elâzığ'ın bugün süratle Keban Barajının doğurduğu sıkıntı nedeniyle gecekonduyla kaplandığını, evlerde yakılan lambaların ışığında Doğulu vatandaşın katkısının olduğunu, endüstri merkezlerinde dönen her çarkın dişlileri arasında Doğulu vatandaşın fedakârlığı bulunduğunu söyleyerek Senatonun ve Hükümetin de bu konuya bir an önce el uzatmasını ve bu paraların köylülere ödenmesini istemiştir. *Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi*, C. XVIII, B. XXIII, s. 575-576.

yapmasını istemiştir.³² Ertuğ, Türkiye'nin ve Elazığ'ın huzur ve refahı için çatışmalara bir son verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Milletvekili Seçilmesi ve Kısa Süren Bakanlığı

Ekim 1975'te yapılan Cumhuriyet Senatosu seçimlerine Celal Ertuğ katılamamıştır.³³ CHP listesinden ön seçime giren Ertuğ, ön seçimlerde ikinci sıraya düştüğünden 1961'den 1975'e kadar sürdürdüğü senatörlükten ayrılmak zorunda kalmıştır.

Celal Ertuğ, Haziran 1977'de yapılan milletvekilliği seçimine CHP Elazığ listesinden girmiş ve kazanmıştır.³⁴ 1977 yılında kazanılan bu vekillik Celal Ertuğ'a bakanlık yolunu açmıştır. 21 Haziran 1977'de basına tanıtılan Bülent Ecevit Hükümeti'nde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı olmuştur.³⁵ Sağlık Bakanı Celal Ertuğ, Fırat Üniversitesi'ne bağlı bir tıp fakültesi kurulabilmesi için Fırat Üniversitesi Rektörü Mustafa Temizer'i Ankara'ya çağırıştır. Fakültenin Elazığ Göğüs Hastanesini bünyesine alarak açılması planlanmıştır. Bu konuda açıklama yapan Ertuğ, görüşmeler sonunda hastanenin devri konusunda protokol imzalandığını açıklamıştır.³⁶ Böylece Elazığ'da inşa edilen ancak henüz hizmete açılmamış olan 200 yataklı göğüs hastanesi Fırat Üniversitesi'ne devredilmiştir.³⁷

Elazığ'da tıp fakültesinin kurulmasının gecikmesinde sebep olarak gösterilen Ertuğ, Turan gazetesine bir mektup göndermiştir.³⁸ Mektup 27 Ağustos 1977 tarihli Turan gazetesinde yayınlanmıştır. Ertuğ mektubunda 11 Temmuz 1977'de Fırat Üniversitesi Rektörü Mustafa Temizer ve Sağlık Bakanı olarak kendisi tarafından imzalanan protokolün bir nüshasını da göndermiştir. Ertuğ, bazı dedikodulara göre kendisinin dekanlığı kabul etmediğinden dolayı fakültenin öğrenime başlayamadığı iddialarına itibar edilmemesi gerektiğini, bir fakülte kurulabilmesi o alanda kadrolu için en az 7 profesör ve doçentin olmasını ve bu kişilerin oyu ile dekanın seçilmesi gerektiğini, kuruluş kanunu, kadro kanunu ve bütçesi olmayan bir fakültede profesör kurulu ve doçent görevlendirilemeyeceğini ve dolayısıyla dekan seçimi yapılamayacağını yazmıştır. Ertuğ mektubunda fakülte için bina olmadığını, göğüs hastanesinin Fırat Üniversitesi'ne verilmesinin ret olunduğu bir dönemde bakan olunca tıp fakültesinin açılabilmesini bir göre addettiğini, bakan olunca Mustafa Temizer'i

³² Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. XIX, B. XXX, s. 571-572.

³³ Milliyet, 14 Ekim 1975.

³⁴ Milliyet, 7 Haziran 1977. Ertuğ, Haziran 1977'de Palu'ya giderek Elazığ Bağımsız Milletvekili Ali Rıza Septioğlu ile görüşerek kurulacak olan hükümete dışarıdan destek sözü almıştır. Cumhuriyet, 8 Haziran 1977.

³⁵ Milliyet, 23 Haziran 1977; Cumhuriyet, 22 Haziran 1977. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk Ecevit kabinesini onaylamıştır. Böylece yeni hükümet görevine başlamıştır.

³⁶ Turan, 15 Temmuz 1977.

³⁷ Turan, 26 Temmuz 1977.

³⁸ Elazığ'da bazı çevreler Celal Ertuğ'un siyaseti bırakıp Elazığ'da kurulması düşünülen tıp fakültesine dekan olmasını istemiştir. Celal Ertuğ siyaseti bırakmayınca tıp fakültesinin kurulmamasından onu sorumlu tutmuşlardır.

Ankara'ya davet ederek göğüs hastanesinden Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin yararlanabilmesi için gereken protokolü hazırlayarak onayladığını, protokolün bir nüshasını mektupla birlikte gönderdiğini, Fırat Üniversitesi Rektöründen bir an önce gerekli hazırlıkları tamamlayarak protokole işlerlik kazandırmasını dilediğini yazmıştır.³⁹ Buna rağmen ilerleyen zamanlarda Elazığ'da tıp fakültesi kurulması düşüncesinin yetkililerce taraftar bulmaması üzerine Elazığ kamuoyunda Celal Ertuğ tıp fakültesi dekanlığını kabul etmediği için fakültenin açılmadığı konusunda eleştirilmiştir. Bunun üzerine Ertuğ, Elazığ Turan gazetesinden Kemal Turan'a bir mektup yazmış ve bu mektup 27 Kasım 1978'de Turan gazetesinde yayınlanmıştır. Ertuğ mektubunda kendisinin dekanlığı kabul etmeme gibi bir durumun söz konusu olmadığını yasada bir fakülte kurulabilmesi o alanda kadrolu için en az 7 profesör ve doçentin olmasını ve bu kişilerin oyu ile dekanın seçilmesi gerektiğini, oysa tıp fakültesinin ne kadrosunun ne de kuruluş yasasının hala çıkmadığını, kendisine veteriner patoloji kürsüsü öğretim üyeliği teklif edildiğini, kendisinin ise iç hastalıkları ve beşeri tıp hocası olduğunu, Elazığ Tıp Fakültesi kuruluşunu kendisinin başlattığını, bu konuda kendisine düşeni yaptığını ve yapmaya devam ettiğini yazmıştır.⁴⁰ 1980 ihtilali ile parlamento dışı kalan Ertuğ, beş yıl siyasetten men edilmiştir. 1988'de 52 arkadaşı ile Yeşiller Partisi'ni kurmuş ve ilk genel başkanı olmuştur. 1991'de Yeşiller Partisi'nden ayrılmıştır.

Sonuç

1913 yılında Erzincan'da doğan Celal Ertuğ, 16 Yıl Cumhuriyet Senatörlüğü ve 3 yıl milletvekilliği yapmıştır. Parti Genel Başkanlığı, Genel Başkan Yardımcılığı, Sağlık Bakanlığı yapmıştır. Ayrıca çeşitli sivil toplum kuruluşlarında da görev almıştır. Türkiye Tüberküloz Derneği Genel Sekreterliği, Türkiye Hava Kirlenmesi ve Savaş Derneği ve Halkevleri Genel Başkanlığı da yapmıştır. AP, CHP ve Yeşiller Partisi'nde bulunmuştur. Yeşiller Partisi'nin kurucusu ve ilk genel başkanı olmuştur. Memlekete Elazığ'ı senato ve parlamentoda 20 yıla yakın temsil etmiştir. Senatör ve milletvekili olduğu süreçte sadece Elazığ'dan seçime girmiştir. Elazığ'ın sorunlarının çözülebilmesi için çeşitli heyetlerle devlet yöneticileriyle bir araya gelmiştir. Ayrıca senatoda çeşitli vesilelerle söz alarak Elazığ'ın sorunlarının çözümü için alınması

³⁹ 14 maddeden oluşan protokolün önemli kısımları şunlardır: Sağlık Bakanlığı, Elazığ Göğüs Hastanesini Fırat Üniversitesine tıp fakültesi kurması amacıyla röntgen cihazı dışında içindeki cihaz ve donanımla birlikte devretmiştir. Protokole göre bakanlık gerektiğinde yardımcı sağlık personelindeki eksikliği de tamamlayacaktır. Üniversite, yatakların %25'inde ödeme gücü olmayan hastaların yararlanmasını kabul edecek ve bakanlıkça gönderilen fakir hastaların tedavisine öncelik tanyacaktır. Üniversite 200 yataklı hastanenin 50 yatağını kapsayan bölümünde bir Göğüs, Kalp ve Damar şirürji servisini hizmete cevap verecek şekilde işletmeyi taahhüt eder. Protokol imzalandıktan ve tıp fakültesi kurulup faaliyete geçtikten sonra yürürlüğe girer. *Turan*, 27 Ağustos 1977.

⁴⁰ *Turan*, 27 Kasım 1978.

gereken tedbirleri yetkililere iletmiştir. Elazığ'dan gelen heyetlerle görüşerek memleketinin sorunlarının çözülebilmesi için yetkililerle görüşmüştür. Ertuğ, meclislerde Elazığ'ı en iyi şekilde temsil etmiştir. Memleketi Elazığ'a verebileceği tüm katkıyı vermiştir. Kısa süren bakanlığı döneminde Fırat Üniversitesi Rektörü Mustafa Temizer'i Ankara'ya davet ederek tıp fakültesinin açılması için Elazığ'daki Göğüs Hastanesi'nin tıp fakültesine devri için protokol imzalamıştır. Bir aylık bakanlığı döneminde Elazığ'da fakülte açılması için hastane ve ekipmanı üniversiteye devreden Ertuğ, uzun yıllar bakanlık yapsa memleketine çok daha büyük hizmetler yapabilirdi. Ancak Sağlık Bakanı olduğu 40. Hükümet meclisten güvenoyu alamayınca bakanlığı bir ay sonra sona ermiştir. Celal Ertuğ Elazığ'a değer katan, katkı yapan çok değerli bir bilim adamı ve siyasetçidir. Türkiye'nin yetiştirdiği çok önemli bir bilim adamı olan Celal Ertuğ 20 Aralık 2001 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir.

Kaynakça

1. Resmi Yayınlar

- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi*, Cilt II, Birleşim XXXII.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. XXXVII, B. VI.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. XLVII, B. LXI.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LI, B. XXIX.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LI, B. XXXIII.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LVII, B. LXII.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LXIII, B. XXXIII.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. VII, B. XII.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. LVI, B. XXXVI.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. XVIII, B. XXIII.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, C. XIX, B. XXX.

2. Kitap ve Makeleler

ÇOKER, Fahri; *Türk Parlamento Tarihi (Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri)*, C. I (1961-1965).

ERTUĞ, Celal; *Çözünsüz Demokrasi*, Bilgi Yayınevi, Ankara 1997.

ERTUĞ, Celal; *Dr. Nejat F. Eczacıbaşı*, Bilgi Yayınevi, Ankara 1998.

ERTUĞ, Celal; *Harputlu Yüzbaşı Halil ve Anılarım*, Kastaş Yayınevi, İstanbul 2002.

TBMM Albümü 1920-2010, C. II, Gökçe Ofset Matbaacılık, Ankara 2010.

3. Gazeteler

Cumhuriyet. Milliyet. Turan.